

Mythologia, Venise, 1567 - V, 14 : De Cerere

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[55-56\] : De Cerere](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre V

[Mythologia, Francfort, 1581 - V, 14 : De Cerere](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre V

[Mythologie, Paris, 1627 - V, 15 : De Cerés](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre V

[Mythologie, Lyon, 1612 - V, 14 : De Cerés](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - V, 14 : De Cerere, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 02/02/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/865>

Copier

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

Exemplaire Munich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ),
Res/4 Ant. 50

Formatin-4

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination156r°-160r°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Cérès](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 25/11/2024

Liber & alma Ceres.

Et Orpheus in hymnis;

Πρῶτος δ' ἐφάει ἔλθῃ, Διόνυσος δ' ἐνταλὸν,
ἡλικα δινέτας κατ' ἀπύρρον ποταμὸν Ἰανταίον.

Primus it in lucem, ac Dionysus dicitur idem,
Immensum circa cælum quod voluitur alcæ.

Verum id apertius carmen eiusdem poetæ significavit, eundem esse scilicet
Solem & Dionysum;

ἦσαν, ἔς Διόνυσον ἐνιάλκιον καλέουσιν.

Sol clarus, Dionysum quem cognomine dicunt.

10

Ad solis igitur motus imitationem illum per tripudia coluerunt, signifi-
cantes assidue vapores è terra extrahi, sursumque attolli, ex quibus deor-
sum postea per imbres delatos omnia genera plantarum & animalium alun-
tur. Hec eadem causa fuit cur Phallus in sacrificiis Dionysii tãquam patris
generationis cum pompa portaretur. Hunc è Ioue & Semele combusta na-
tum arbitrati sunt, quia altra ignea esse putarunt, & ex ignis natura à Deo
fabrefacta. Alij Proserpinam matrem tribuerunt, quod sub terra latere pu-
tetur. Huic cetera, quæ Baccho tributa fuisse diximus, iniunxerunt, pro-
pter vim modo caloris nimii, modo frigoris, modo ob temperiem, cum per
illam cuncta gignantur. Hunc sepultum integrum reuiuiscere fabulantur
ob anniuersarias caloris vicissitudines; quippe cum debilissimus aliquan-
do existens paulatim vires resumat, dum integer & validus fiat. At de Dio-
nysio tot dicta sunt, nunc de Cerere dicamus.

20

De Cerere,

Cap. XIIII.

CEREREM Saturni & Opis filiam, sororemque Plutonis, & Iouis & Iu-
nonis fuisse memorix prodidit ita Heliodus in Theogonia;

Ἰνὸς δ' αὖ θυγατέρα κρητὴν τῆς φαιδρα τίονα,
Ἰῶνα θυγατέρα, καὶ Ἰφρον χρονοκλίδην,
Ἰνδρινὸν δίδωσι, ἑοῦ δ' αὖ θυγατέρα τῆς.

30

Hinc Rhea progeniit Saturno pignora clara,
Iunonem, & Vellam Cererem, quique imperat umbris
Plutonem tortem, sub terris cui domus alta est.

Hæc Dea cum pulcherrima esset, Iupiter, qui nullum stuprum, nullamque
turpitudinem vel domesticam deu-tauit, captus fuit sororis desiderio, eamque
compressit, ex quo nata est Proserpina. vt testatur in his idem;

αἰνὰ δ' ὁ ἀπ' αὐτῆς παρὰ φέρων ἐκ λήχης ἔλθῃ,
ἣ γὰρ ἀπὸ φέρων ἀνέβλῃ, ἥ δ' ἐδωκεν
ἔρποντι δὲ παρὰ μητρὶς.

40

Diuitis ille thorum Cereris conscendit, & inde
Edita formosa est Proserpina: quam sibi Pluto
Sutripuit de matre.

Cum Neptunus etiam alter è tratribus eandem Cererem compressisset, fi-
liam suscepit, quam nefas erat apud Græcos nominare: quam tamē & ipsam
& Cererem Heras nominantes quidam appellarunt, vt scriptum reliquit
Paus. in Arcadicis. Fuerunt tamen, qui non Heram, sed equum è Cerere na-
tum esse ex eo partu dixerint: quare fabulati sunt, quod Ceres ob equum à
le

se genitum partim ob iram in Neptunum, partim ob pudorem, nigras vestes
sumpsit eo tempore, atque lucem Deorumq; conspectum fugiens se in spe-
cum obscurissimum abdedit. Deinde cum omnes terræ fructus corrumpere-
rentur, pestisq; passim homines & animalia omnia conficeret, Diis omni-
bus Cereris latebras ignorantibus, Pan, cum per Arcadiam venando vaga-
retur, illam vidit, ac Ioui indicavit, quod à Patris missis, iram deponere pre-
cantibus placata est. Fuerunt tamen, qui non hac de causa id contigisse in-
quiant, sed cum ea percepisset, quæ de raptu Proserpinæ contigerunt. Hæc
tamen non contenta fuit à duobus fratribus pollutam fuisse suam pudicitiam,
sed semper, ut pleræque mulieres, nova & maiora appetens, Iasionem Iouis
& Elestræ filium adamavit, ut testatur Home lib. 5. Odys.

10

Ἰὼν δὲ τὴν Ἰάσιον ἐκ τῆς ἑλῆστρας ἀνέκρινεν

ἢ δὲ τὴν Ἰάσιον αἰὲν ἐφίλειεν ἡμῶν ἰσὺν

Νοστήσει γένος ἂν, ἔδδ' ἰδὲ τὴν ἑλῆστριν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Sic olim dilexit, ubi Ceres Iasionem

Ipsa sequens animum in lecto est coniuncta, novalis

In terra, ter passa fuit quæ vulnus aratri.

Non tamen ille Ionem latuit, sed fulminis igne

Flagrantis cecidit cineremq; conuersus in atram.

10

Cum enim Iupiter filium haberet ripalem, illum ferre non potuit. Ex Iasione igitur & Cerere natus est Plutus, ut ait enarrator Theocriti: quæ cæ-
cum immerito finxerunt antiqui: cum paupertati magis illud conueniret;
quoniam vel sapientissimi homines si sint inopes, apparent omnibus prope
insulsi, sine consilio, sine iudicio, sine prudentia, sine mentis acumine: cum
horum omnium opinionem diuitiarum secum asserant. Nihil enim non sa-
pientissimum iudicatur, & aureum; quod proficiscatur ab opulento ore. Ip-
sum tamen Iasionem nonnulli non Iouis & Elestræ filium fuisse senserunt,
ut putauit Isacius, sed Minois & Phroniræ, cum quo in prato dormiente cõ-
gressa sit Ceres, ac Plutum genuerit. Habitauit Ceres Coteyræ aliquando,
cum illam insulam Drepanum antea nominarent, ut scripsit Apollonius li-
bro quarto Argonauticorum;

Ἀμφὶ λῆτον, πρὶν τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀλλοτρίου.

ἢ τὴν ἑλῆστριν ἀπὸ τῆς ἀρᾶς, ἢ τὴν ἑλῆστριν ἀπὸ τῆς ἀρᾶς,

Ὁ, ὃς ἰσὺν ἑλῆστριν ἀπὸ τῆς ἀρᾶς, ὃς ἰσὺν ἑλῆστριν ἀπὸ τῆς ἀρᾶς,

Μέδων τὴν ἑλῆστριν ἀπὸ τῆς ἀρᾶς, ὃς ἰσὺν ἑλῆστριν ἀπὸ τῆς ἀρᾶς,

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

Ἰάσιον, ἢ μὴ κατ' ἐμὸν βούλει δὲ πρὸς τὴν ἀρὰν

40

Insula præpinguis, statio gratissima nautis,

Fluctibus alluitur, sub qua (michi parcite Musæ

Non dico hæc arcana lubens) falx conditur illa

Qua secuit patrem Saturnus. sunt quoque falcem

Qui dicant Cereris, qua suevit cedere messes,

Nanque Ceres quondam terris habitauit in illis.

Fuerunt enim qui non à Saturni falce, sed ab illa, quam Ceres à Vulcano
expetiuit, ut Titaneæ metete doceret, vocatū Drepanū putarint; vel qua ipsa
meteret, ut ait Isacius. fuit autem Sicilia ciuitas Drepanum non procul
ab Erycæ monte; atque tota Sicilia fuit Cereri consecrata, sicuti scripsit
actione

Mythologia

res primum à Danai filiabus fuisse delata; καὶ γὰρ Ἀντιόχῳ Τηλετῆς περὶ τῆς αἰ
 ἱστορίας διαποφάσσει καλῶς, καὶ ταῦτα μὲν περὶ τὸν Τροάδεον, καὶ τὸν Ἰούδα
 Αἴγῳ, καὶ Ἀλκυονίδῳ, ὅθεν τῆς γῆς αἱ τὰς τελευτὰς ταύτης ἔχουσιν ἱστορίας, καὶ διὰ τῶν
 αἰώνων ἀνελκυστῆρος γυναικας.

- Atq; de Cereris solennitate, quā Græci Thesmo-
 phoria nominant, mihi faustam, scēlixque sit omen, vt quantum fas est per
 religionem proferam. Fuerunt autem Danai filix quæ hanc solennitatem
 ex Aegypto transfulerunt, mulieresque Pelasgas docuerunt. Vtebantur in
 Sicilia in sacrificiis Cereris non floreis quidem coronis, neque in aliis eius
 sacrificiis, quia ob memoriam raptæ filix colligentis flores, illi fuerunt ve-
 titi. at myrteis coronis, & è smilace, vel narcisso, vel croco utebantur, vt
 ait enarrator Sophoclis. cum igitur Ceres Proserpinam quærens vniuer-
 sum terrarum orbem perlustrasset, facibus ex Aetna siciliæ monte accensis
 ad illius imitationem Siculæ mulieres vel viri, per noctem cum accensis fa-
 cibus vociferantes, Proserpinamque vocantes discurrebant, quare Tædife-
 ros antistites appellauit Strabo lib. 10. cum igitur fuisset à Metanira & Hip-
 pothoonte Neptuni & Alope filio in hospitium perbenigne accepta Tri-
 ptolemum sationem dicitur docuisse, quem alii Eleufi, alii Celei, alii
 Oceani, alii Dysfaulis filium fuisse tradiderunt, vt testatur Paus. in Attica.
 Crediderunt nonnulli Triptolemum & Eubuleum fratres sationem à Cere-
 re didicisse, quia illi primum filix raptū matri indicassent. Fabulantur præ-
 terea quod cum hospitio accepta fuisset à Metanira Ceres, illique Metanira
 sacra faceret, eius filius Abas inuidit illius Deæ sacrificiis, grauitertque tu-
 lit quod mater sua illam accepisset, & sacra deridens nescio quid parū deco-
 rum in ipsam Deam susurrauit. tunc verò Dea irata missionem quandam,
 quam habebat in cratere, in illum infundens in stellionem dicitur Abantem
 conuertisse, quod ita testatur Nicander in Theriacis;

- Εἶδα καὶ αὐτὴν ἰσχυρῶς ἀπὸ τοῦ φέροντος ἵππου
 Ἀεκαλῆθου. τῆς μὲν τ' ἱερῆς φάτις ἄνω ἀχάν
 ἀκούσας ἰβλῆσαι, ἢ δ' ἄφρα εἶναι παρὶς
 καλλίχρην περὶ φῶν, ἔν' ἵε καλὴν διδάσκει
 Ἀρχαῖν Μετάνιραν διὸν ἰσχυρῶς περὶ φῶν.
 Inuisi hic adsunt stridores, stellio vilis
 Quos edit. fertur talem sumplisse figuram
 A Cerere irata deriso numine Diux
 Infelix puer ad puteum, Metanira labore
 Hospitio vt fessam cepit, dum pignora quærit.

Omnino verò boues iungere, & arate Ceres docuit mortales, vt testatur
 Orpheus in hymno in Cererem Eleus.

- ἐπὶ τῇ ζυγῇ βοῶν ἀρετῆρα τίοντα,
 καὶ βίον ἱερῆστον βροτῶν πολυέλεον αἶψα.
 Colla bouum quæ prima graui subiecit aratro,
 Felicemque dedit victum mortalibus ægris.

Fama est præterea quod cum fuisset apud Phytalem aliquando in hospitio,
 illi gratiam referens sicum plantam largita est vt ait Paus. in Attica. neque
 vero sicum solum aut frugum sationem Cereri tribuunt, sed inuentionem
 omnium leguminum, præter quum fabæ: quippe cum de omnibus, à quibus
 comiter & liberaliter accepta fuit, dum Proserpinam quæreret, benemereri
 iudicaret, vt scripsit Paus. in Arcadicis. neque solum ferendi rationem mor-
 talibus

calibus tradidit Ceres, cum inuicilis fore videretur illa scientia, nisi quo pacto frumentum caderetur, & excuteretur, & è paleis secerneretur, & frangeretur didicissent, ad panem conficiendum, quod illa igitur cadere & triturare docuerit, ita testatur Callimachus in hymno in Cererem;

καλὰ καὶ ἐκ τοῦ καλὰ πάλαι ἐν ἡμῶν ἱερῶν ἀργύρεον
ἀφ' ἑκλυστοῦ ἀνέλας, καὶ ἐκ τῶν παλαιῶν ἀστράτων.
Ἄλκιμα τριπτόλιμα δ' ἄλλω ἱερῶν ἀνέλας ἐν ἡμῶν.

Pulchrius ut calamos primum, sacrosq; maniplos
Strauit aristarum, calcare bouesq; coegit:

Tunc, ubi Triptolemus perpulchras combibit artes.

10

Satæ fuerunt & creuerunt primæ fruges apud Cephissum amnem, qui per agrum Eleusinum multo concitatore cursu, quàm in aliis locis deferabatur: in campis, quos Rharios vocarunt, ut testatur Paus. in Atticis. atque ibidem locus ostendebatur, ubi Pluto Proserpinam rapuit, & ubi Eleusini-
orum femina primùm chorum in honorem Cereris instituerunt non procul
ab Agelasto Petra vocata, super qua sedit Ceres audito casu Proserpinæ,
cui petre propinquus fuit locus vocatus Callichorus. Fuerunt tamen qui nō
solam Cererem autorem fuisse dixerint & inuentricem sationis, sed Osirim
& Isidem etiam eius vxorem, Bacchum scilicet inuentionis socium addide-
runt. nam hi cum magno exercitu & cum magno tibiarum fistularumq; con-
centu orbem peragrasse, & agriculturam mortales docuisse, memorantur.
Alii frumentum sua sponte natum fuisse in Sicilia dicunt, quod cum a nemi-
ne colligeretur in terram rursus recidebat: quod cum Cecrops Athenarum
Rex è quodam percepisset, misit qui colligerent, & ad se asportarent. id cum
Triptolemus prior cepisset, terramq; arasset, & id scisset, ut quidam pu-
tarunt ibi, ubi nouæ fuerunt Patre, ut arbitrati sunt alii in agro Eleusino,
messemq; succidisset, commentarios postea de cultu agrorum scripsit, qui
ad omnes mortales peruagati sunt, è qua re fabula fuit conficta quod Tri-
ptolemus orbem terrarum agrorum cultum omnibus mortalibus ostendens
peragrauit. Quod autem Bacchus vnà cum Cerere orbem eadem de causa
perlustrauerit, videtur illud esse argumento quod communia sacrificia apud
Eleusinos Baccho & Cereri agebantur, ut testatur Sophoclis enarrator. Fue-
runt Cereri non solum delubra, sed nemora etiam cōsecrata: quare fabulati
sunt antiqui, quod cum eius nemus Erisichthon quidam Thessalus abscidis-
set, illi Ceres perpetuam famem immisit, fecitque ne vnquam posset cibo sa-
turari. Hic filiam habebat Mestram nomine veneficiorum peritissimam,
quam in varias animalium, rerumque ceterarum formas mutatam frequen-
ter vendebar, quæ paulo post aufugens rursus ad patrem priore forma rece-
pta redibar, ita pro suis viribus paternæ fami opem ferebat. Fiebant etiam
priuata huic Dex sacrificia, cui post messem primitias frugum pro frumenti
prouentu offerebant, & conuiuia celebrabantur inter coniunctos, ut testatur
Theocritus his carminibus in Cerealibus;

30

30

40

Ἄνθρωποι καὶ θεοὶ παλαιὰ δαίματα τεύχουσιν

Ὅλβον ἀπαρχίμους, μάλα γὰρ σφίσι πένει μέτρα

Ἀ δαίμονα καὶ ἄρβυλον ἀνέκλινον ἀλυσσιν.

Nanque viri Cereri celebrant conuiuia læta,

Primitiasque ferunt; quoniam plena area frugum

Frugiferæ mesles siccaui munere Diuæ.

R r a Ageban-

Mythologia

Agebantur & ambarualia à singulis agricolis, quæ lustrationes, purgationesque aruorum esse putabantur, & plurimum ad fertilitatem conferre. per ea unusquisque paterfamilias hostiam deligebat in Cereris sacrificia, quam quærnea corona circa collum posita ornabat, eamque ter circa sata ducebat, quam vniuersa familia quærneis ramis coronati, Cererisque laudes canentes cum tripudiis comitabantur: idque fiebat ineunte vere. Deinde post has lustrationes mulsim & lac offerebatur, cum alioquin vinum solum interesset Cereris sacrificiis iure sacrificiorum minime posset. Hunc sacrificiorum ritum vniuersum prope monstrauit Virgilius libro primo Georgicorum in his;

10

Cuncta tibi Cererem pubes agrestis adoret;
Cui tu lactæ fauos, & miti dilue Baccho:
Terque nouas circum felix eat hostia fruges,
Omnis quam chorus, & socii comitentur ouantes:
Et Cererem clamore vocent in tecta: neque ante
Falcem maturis quisquam supponat aristis,
Quam Cereri torta redimitus tempora quercu
Det motus incompósitos, & carmina dicat.

20

Colebatur Ceres apud Arcades Heræ nomine, cui sacra fiebant eo ritu, vt non sicuti in cæteris, victimæ iugularentur, sed quod membrum quisque prius apprehenderat, id præcidebat, ac Dex offerebat, vt ait Pausanias. Hæc eandem deam legum inuentricem fuisse scripsit Cicero actione septima in C. Verrem his verbis; à quibus initia vitæ atque victus, legum, morum, mansuetudinis, humanitatis exempla hominibus & ciuitatibus data, ac dispersita esse dicuntur. loquitur enim de Cerere & Proserpina. sic & Lucretius in libro sexto ab Atheniensibus initia frugum & legum in vniuersos homines mansisse scribit;

30

Primæ frugiferos fetus mortalibus agris
Dididerunt quondam præclaro nomine Athenæ.
Et recreauerunt vitam, legesque rogarunt.

Significat & ipsum Thesmophoriorum nomen præterea legum autorem Cererem extitisse, cum *θεσμο* lex sit, & *φορη* ferre significet, quasi enim legislata sacra dicantur. Nam cum frumenti semina inuenta fuissent; homines, qui prius nullis legibus parebant, glandibusque communi cibo vesciebantur, atque omnia habebant communia, leges rogarunt, quibus sua pars terræ cuique fuit assignata; deinde leges latæ sunt de regundis finibus, de testamentis, & de emptionibus, quæ primum latæ sunt à Cerere, quia illa fuit legum ferendarum causa. Sic autem de illa scripsit Ouid. lib. 5. Metam.

40

Prima Ceres vncō glebam dimouit aratro,
Prima dedit fruges, alimenta;q; mitia terris;
Prima dedit leges; Cereris sunt omnia munus.

Hanc Deam in curru vehi solitam ab anguib; tracto dixerunt poetæ, quæ Triptolemo dicitur dedisse, vt frumenti semen in varias regiones asportaret, vt ait Ouid. lib. quinto;

geminos Dea fertilis angues
Curribus admouit, frēnisque coercuit iras.

Huic Dex sua, quia excanatis scrobibus fruges conuulsisset, meritas luit penas, nam Triptolemus eo cognito facinore gratam rem se facturum Cereri putauit,

putauit, si animal eius inuentis infensum immolaret: quare suam ipsam ad aram Cereris extraxit, frugesq; in caput consperxit, ut appareret qua de cā; & mox illam Cereri maclauit, ut ait Ouid. lib. 1. Fast.

Prima Ceres auidæ gauisa est sanguine porcæ,

Vltæ suas merito cede nocentis opes.

Maclabatur & aries Cereri Virenti cognomine in templo non procul ab arce Atheniensium, sicuti testatur Eupolis in his;

ἀλλ' ὅτε πρὸς αἰνῶν ἀπὸ τοῦ θυγατρὸς μὲν

χρὴς ἔχον ἀνέπερσεν.

Sed rectā ad urbem eo, mihi quod est opus

Maclare arietem illic Virenti Cereri.

10

Sacrificabant Cereri olitores præcipuè hoc nomine die sexto mēsis Aprilis, quia per illa sacra feracitatem hortorum impetrare se putabant. Huic Dex coronas spiceas offerebant, quæ pro foribus templorum appendebantur, ut ait Tibullus in his;

Flaua Ceres tibi sit nostro de rure corona

Spicea, quæ templi pendeat ante fores.

Erant etiam papauera Cereri sacra, ut quidam crediderunt, ob feracitatem seminum; ut malunt alii, quia inter sata plerūq; nasceretur, & eundē cultum ament. Alii, inter quos fuit Dercylus, quia somnum non posset percipere ob filie molestiam; in quem fuit papauerum beneficio adiuta. Multa fuerunt huius Deæ cognomina ob rerum variarum euentus, vel ob loca, in quibus colebatur. Fuit Euchloa bene virens, Brinnys, quia preces exaudiat, vel quia habitet in terris. Brcynna, Panachæa, Mycalefia, Eleufina, Lepreata, Anesidora, Legifera, Ouifera, Pelasgia, Prolymna, Theumesia, Præses, Terrestris, Sacrosancta. Hanc vocarunt Græci *Δημήτηρ*, quia in omnes homines fuerit distributa, cum nihil aliud sit Ceres, quā frumentum, ut est in eo carmine;

Νηφαι δὲ τῆς, καὶ ἡ δὲ τῆς, εἰς τὴν ἀνθρώπων.

Nimphæ aqua sunt, frumenta Ceres, Vulcanus & ignis.

Cicero tamen in primo de Natura Deorum Cererem terram esse scribit hoc pacto: idemque disputat, æthera esse eum, quem homines Iouem appellerent; quique aer per maria manaret, eum esse Neptunum; terram, eam quæ Ceres diceretur. Atque in secundum, Etymologiam Platonis transtulit è Cratylo, qui *Δανταρ* quasi *γῆς μήτρα* vocatam fuisse tradit, terram matrē scilicet. At quæ nunc sub his occultata fuerint, denudemus. Ceres Saturni & Opis filia fuisse credebatur, cum Saturnus sit tempus, ac Opis terra; quippe, quod vis illa, & vigor, qui est in rebus naturalibus, loco & tempore indigeat. Alii, qui Cererem fruges esse putarunt, ex Opi & Saturno natam arbitrati sunt, quia aliarum herbarum semina non ita indigent, ut diutius per totam hyemem ignaua commorentur, cum possint, vel si per hyemem minime fuerint sata, satis vberis fructus producere. Cum vero Proserpina filia sit Cereris, radix herbarum scilicet, quam Latini ita dixerunt, quia serpent clam per humum, illa merito ex Ioue siue ex ætherea benignitate & è semine fingitur fuisse nata; quorum alterutro deficiente frustra prouentus frugum expectatur. Qui finxerunt Cererem equum è Neptuno peperisse, aut Heram quam nominare nefas erat; illi tantam esse fertilitatem aquarum, & ex illa, quæ sit illarum cum terra commissione, crediderunt; ut vel mon-

stra

30

40

Mythologia

- Ara* oriantur ob superuacaneam materiz copiam, vel nominare singula propriis nominibus, omnium difficillimum, propter nascentium varietatem. Fama est illam aliquando in specu latuisse cum rapta fuisset ad inferos Proserpina, fuisseque à Pane Ioui indicata, quia iactum semen per aliquot dies occultatur, antequam radices agat; mox Pane, natura ipsa scilicet, quæ insita est in seminibus, indicat Ioui. quoniam necessitate naturæ & ob insitum calorem herba in lucem erumpit, & emittuntur radices. Siue igitur terram Cererem esse putauerint, cuius filia sit Proserpina vel seges; siue semē sit Ceres, cuius filia sit radix, res utroque modo potest intelligi. Non defuerunt tamē
- 10** qui incredibilem annonæ penuriam fuisse significari crediderint per eam fabulam, quod Pluto Proserpinam rapuit sub terras, quia ita corruptæ sint semina, cœli vitio & inclementia, ut penē extincta sint frumenti semina in Sicilia per id temporis. Dicta est Ceres in curru à draconibus tracto vehi, propter obliquitatem signiferi circuli nam dum sol sub eo percurrit non solum excitat semina è terra, sed etiam ad maturitatem perducit. Fama est Iasionem Iouis & Electræ filium fuisse amatum à Cerere, cum quo in nouali congressa sit dormiente. Quid hoc significat? Nam cum Iupiter sit calor ætheris aut æther, Electra diligentia, (etenim Sol quoque *ἡλεκτρα* vocatur, quia ad opera homines excitet è lecto,) patet Iasionem horum amborum filium
- 20** nihil esse aliud quàm æstatis calorem, quem Ceres amauit, & in nouali præcipue, quia plurimum confert ad agrorum fertilitatem ut arua quiescant aliquando, cum terra per quietem postea validior si aptam agricolæ diligentiam consecuta sit, efficiatur. Alii filium Minois iustissimi viri, & Phronis prudentiæ scilicet à Cerere amatum fuisse putarunt, quod hæc res otium gratissimum parant agricolis, cum splendor ex iustitia, pacisque ciuitatum plurimus rebus vniuersis accedat. Ex his igitur nascitur Plutus diuitiarum Deus, quoniam terræ feracitas è cœli benignitate, & ex hominum diligentia plurima fiat: quamuis tamen nonnulli, quia primus Plutus diuitias cumulauerit illum diuitiarum Deum putarunt, cum ante illum nemo ullam diuitiarum
- 30** curam haberet, nemoque diuitias cumulatet. Dicitur Ceres orbem terrarum peragrassè, quoniam propter signiferi obliquitatem variis temporibus in variis locis sit æstas; neque Ceres nisi per æstatem ad maturitatem potest peruenire. Hæc Triptolemus, cui semina frugum dedit, sub igne per noctem fuit occultare solita, quare is mirificè nutrebat: hoc quidem nihil aliud est quàm seminis ratio. Nam cum noctes longiores æquo sentiuntur post æquinoctium, sub initium frigoris & hyemis scilicet, calor sub terram paulatim includitur à circumstante frigore, quo fit ut radices frugum mirificè augeantur, plurimoque impleantur nutrimento, quo terra ob autumnæ pluuias referta est. Idcirco cum non valde lenia sunt frigora per hiemem cum
- 40** radices sub terra eximie crescant & impleantur nutrimento in futuram æstatem fertilissimas messes parant, nisi quid diuinitus impederit ad reprimendam hominum improborum superbiam & petulantiam, quæ plurima cum vbertate annonæ crescit. Inde scitè fictum est ab antiquis quod filiam querens facies ex Aetna accenderit, quia semper cum infra est calor, inferiores partes frugum aluntur, cum vero superius est idem calor, superiores crescunt. Multa sacrificia fuerunt Cereri instituta ab antiquis, vel mulieri ita vocatæ inuentrici frugum verè, vel terræ ipsi, quando non solum sydera, sed etiam elementa ipsa, aut elementorum partes variis Deorum nominibus ap-

pellan-

pellantes, tanquam Deos coluerunt, illisque templa, aras, sacerdotes, certas victimas, certum ceremoniarum ritum, instituerunt. Id vero, quod de filia Erichthonis dictum est, ita quidam interpretantur, ut Erichthon vir imprudens, rerumque suarum profusus fuerit: quippe cum omnia sua dilapidauerit ac ingurgitauerit, mox ob extremam rerum omnium inopiam filiam prostituerit, quæ modo bouem, modo quem pecunias in concubitus mercedem accipiens, modo res alias ab amantibus extorquens, ita paternæ inopix subueniebat. Atqui nullam ego satis idoneam horum fingendorum causam in hac explicatione inesse video, atque aliud quidpiam illustrius sub his latere iudico: cum præsertim illud Deæ ita propter contemptam eius religionem & cultum passus sit. Significare voluerunt sanè antiqui per hanc fabulam neminem, qui religionem Deorum immortalium contempserit, domesticas calamitates deuitare posse: quippe cum omnis improbitatis miserix sint comites. Deinde patet ex hac fabula imprudentem hominem necesse esse in multa scelera & incommoda incurrere: quippe cum Erichthon etià, ubi sua per luxuriam & crapulam profudisset, postea victum per tordes domesticas, & per turpitudinem sibi malis artibus comparare cogeretur. Quare, ut summatim dicam, & pietas in Deos immortales, & in rebus agendis prudentia, & in præsentibus bonis conseruandis parsimonia maxime viro bono est necessaria, quod per Erichthonis fabulam indicabatur. At Cereris fabula, & vniuersa quæ de illa conficta sunt, nihil aliud continebant, nisi satisfactionis rationem, & quo pacto frumenta crescerent, & qua diligentia in illis colligendis uti conueniret. At de Cerere satis, nunc de Priapo dicamus;

De Priapo,

Cap. XV.

Priapus, quem hortorum Deum esse antiqui crediderunt, è quibus parentibus ortus fuerit, non conuenit inter scriptores; siquidem alii Naiadis Nymphæ ac Dionysii filium fuisse tradiderunt, ut ait Strabo libro teritiodecimo; alii non Naiadis, sed Chiones fuisse dicunt. Hunc natum fuisse in Lampfaco, ibique ciuitatem sui nominis condidisse memorant. Apollonius Venerem cum Baccho congressam fuisse scribit: deinde cum is ad Indicam expeditionem exiisset, cum Adonide sæpius congressa Priapum concepit. Cum vero Dionysius reuerteretur, illi obuiam cum corona processit, illumque coronans sequi quidem noluit, quia puderet, quod nupsisset; at in Lampfacum recedens ibi parere decreuit. Tum luno capta Zelotypia simulans se opem ferre manu venefica vterum attigit, fecitque ut puerum deformem, & præ exteris incredibilem membri pudendi magnitudinem habentem pareret, quem Priapum nominauit. Id cum vidisset Venus, noluit illum capere ob membri magnitudinem, sed in Lampfaco reliquit. Huius deformitatem ita complexus est Archias in his carminibus;

Βασις ἰδὼς ἡ ἀπλοῦς, ἡ δ' ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς.

Χαλὰν ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς, ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς.

φῶς, ἄνθρωπος, ὁ ἴσως ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς ἡ δ' ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς.

ἡ ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς ὁ ἴσως ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς.

Littora paruos ego hic habito laxosa Priapus.

Nullaque cum mergis bella cruenta gero.

Distortus vultus, pes nullus: falce dolando

Piscator